

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.01.2024
Hetkel kehtiv
RT I, 06.07.2023, 25

Eestis tegutsenud teiste riikide julgeoleku- ja luureorganite materjalide kogumise, arvelevõtmise, säilitamise ja kasutamise korra seadus

Vastu võetud 10.03.1994
[RT I 1994, 23, 386](#)
jõustumine 10.04.1994

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
12.06.1996	RT I 1996, 48, 940	10.07.1996
25.03.1998	RT I 1998, 36, 552	01.05.1998
17.02.2011	RT I, 21.03.2011, 1	01.01.2012
20.06.2023	RT I, 06.07.2023, 6	01.01.2024

§ 1.

(1) Käesolev seadus reguleerib Eestis tegutsenud teiste riikide julgeoleku ja luureorganite ning nende tegevusega seotud materjalide kogumist, arvelevõtmist, säilitamist ja kasutamist.

(2) Käesoleva seaduse reguleeriv jõud on kehtiv Eestis tegutsenud teiste riikide julgeoleku ja luureorganite ning nende tegevusega seotud materjalide suhtes, mis on koostatud enne 1992. aasta 1. jaanuari.

§ 2. Käesoleva seaduse objektiks on:

(1) Eestis tegutsenud teiste riikide julgeoleku ja luureorganite poolt kogutud või koostatud või neile üleantud Eestis asuvad materjalid (toimikud, dokumendid, dokumentide ärakirjad ja lisad, märkmed ja abimaterjalid, kartoteegid, kaardid, plaanid, fotod, filmid, helilindid, materjalide hindamiseks vajalikud abivahendid, programmid kompuutrite abil materjalide töötlemiseks ning muud materjalid).

(2) Eestis tegutsenud teiste riikide julgeoleku ja luureorganite poolt kogutud või koostatud või neile üleantud ning Eestist äraviidud materjalid, mis sisaldavad andmeid Eesti kodanike või Eestis elanud isikute tegevuse või represseerimise kohta.

(3) Füüsiliste või juriidiliste isikute omandis olevad dokumendid või muud materjalid, mis sisaldavad teavet Eestis tegutsenud teiste riikide julgeoleku ja luureorganite tegevuse kohta.

(4) Materjalide vastavuse käesolevas paragrahvis loetletud tingimustele otsustab Rahvusarhiiv.
[[RT I 1998, 36, 552](#)- jõust. 01.05.1998]

§ 3. Käesoleva seaduse § 2 1. ja 2. lõikes tähendatud materjalid on Eesti Vabariigi omand.

§ 4.

(1) Käesoleva seaduse §-s 2 tähendatud materjalide kogumise, arvelevõtmise, säilitamise ja kasutamise korraldamine pannakse riigiarhiivaarile.
[[RT I, 21.03.2011, 1](#)- jõust. 01.01.2012]

(2) Käesoleva seaduse §-s 2 tähendatud, seaduslikult või ebaseaduslikult eemaldatud ning seaduslikult või ebaseaduslikult Eestist väljaviidud materjalide kohta kogub, korrastab ja säilitab informatsiooni Rahvusarhiiv.
[[RT I 1998, 36, 552](#)- jõust. 01.05.1998]

§ 5.

(1) Kõik füüsilised ja juriidilised isikud, kelle valduses on käesoleva seaduse § 2 1. lõikes tähendatud materjale, on kohustatud kolme kuu jooksul, alates käesoleva seaduse jõustumise päevast, teatama neist kirjalikult Eesti Arhiiviametile ning need Eesti Arhiiviameti poolt määratud arhiivile ja tähtjaks üle andma. Viimane saadab 10 päeva jooksul teatajale kirjaliku kinnituse. Vastavalt materjalide üleandja soovile tagab materjalide vastuvõtja tema isiku anonüümsuse.

(2) Igaüks, kelle valdusse satub käesoleva seaduse § 2 1. lõikes tähendatud materjale pärast käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud tähtaja lõppu, on kohustatud neist viivitamatult teada andma Rahvusarhiivile ja need üle andma viimase poolt määratud arhiivi.
[RT I 1998, 36, 552- jõust. 01.05.1998]

§ 6. Käesoleva seaduse § 2 2. lõikes tähendatud materjalide Eesti Vabariigile tagastamise küsimused lahendatakse riikidevaheliste läbirääkimiste teel.

§ 7. Kõigi füüsiliste ja juriidiliste isikute omandiõigust käesoleva seaduse § 2 3. lõikes tähendatud materjalide suhtes tõendatakse ja hüvitatakse Eesti Vabariigi asjaõigusseadusega ning teiste õigusaktidega sätestatud korras. Materjalide omanikud on kohustatud lubama Rahvusarhiivi poolt volitatud isikutel teha nimetatud materjalidest kinnitatud koopiaid ja ära kirju.

[RT I 1998, 36, 552- jõust. 01.05.1998]

§ 8.

(1) Käesoleva seaduse §-s 2 tähendatud materjale säilitatakse ja kasutatakse vastavalt arhiivide tegevust reguleerivatele seadustele ja eeskirjadele, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

(2) Käesoleva seaduse §-s 2 tähendatud materjalide kogumise, arvestamise, säilitamise ja kasutamise eest vastutab riigiarhiivaar, kellel on õigus korraldada nende materjalide liigitamist ja suunamist arhiividele vastavalt nende kuuluvusele.

[RT I 1998, 36, 552- jõust. 01.05.1998]

(3) Kuni käesoleva seaduse §-s 2 nimetatud materjalide üleandmiseni Rahvusarhiivile vastutab nende säilimise eest asutus või isik, kelle valduses materjalid on.

[RT I, 21.03.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(4) Vabariigi Valitsus tagab käesoleva seaduse §-s 2 tähendatud materjalide kogumiseks, arvelevõtmiseks, säilitamiseks ja kasutamiseks vajalikud ruumid ning materiaalsed ja rahalised vahendid.

[RT I 1998, 36, 552- jõust. 01.05.1998]

§ 9. Igaühel on õigus ise või oma voliniku kaudu tutvuda arhiivides tema kohta käivate andmetega, mis sisalduvad käesoleva seaduse §-s 2 tähendatud materjalides. Kui isik, kelle kohta need andmed käivad, on tunnistatud teovõimetuks või on surnud, on see õigus tema vanematel, abikaasal, registreeritud elukaaslasel, õdedel ja vendadel ning alanevatel sugulastel.

[RT I, 06.07.2023, 6- jõust. 01.01.2024]

§ 10.

(1) Käesoleva seaduse §-s 2 tähendatud materjalidest on piiratud kasutusega isikute eraelu puudutavad materjalid.

(2) Materjalide vastavuse käesoleva paragrahvi 1. lõikes esitatud tingimusele otsustab Rahvusarhiiv.
[RT I 1998, 36, 552- jõust. 01.05.1998]

(3) Piiratud kasutusega materjalide tutvumise õigus on peale käesoleva seaduse §-s 9 tähendatud isikute neil, kellele on see vajalik uurimistööks ning kellele on vastava arhiivi direktor selleks loa andnud, samuti algatatud tsiviil-, haldus- või kriminaalmenetluse ulatuses juurdlus- ja uurimisorganitel, prokuratuuri- ja kohtuorganitel, protsessist osavõtvatel pooltel ning nende volitatud isikutel ja kohtuotsuste täitevorganitel.

(4) Kui isikule on käesoleva paragrahvi 3. lõikes tähendatud loa andmisest keeldutud, esitatakse talle 10 päeva jooksul pärast vastava taotluse esitamist sellekohane kirjalik motiveeritud tõend. Keeldumise peale võib ta kaevata Rahvusarhiivile. Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 15 on igaühel õigus pöörduda oma õiguste rikkumise korral kohtusse.

[RT I 1998, 36, 552- jõust. 01.05.1998]

§ 11.

Käesoleva seaduse § 10 1. lõikes tähendatud materjalidest võivad arhiivilt ära kirju tellida kehtivate hinnakirjade alusel:

- 1) käesoleva seaduse §-s 9 tähendatud isikud;

2) nende materjalidega tutvumiseks loa saanud isikud, kui isik, kelle eraelu kohta materjalid sisaldavad andmeid, on surnud või kui andmed käivad faktide kohta, mille toimumisest on möödunud vähemalt 75 aastat.

§ 12. Käesoleva seaduse §-s 2 tähendatud materjale või nende koopiaid, kui materjalide originaalid puuduvad, võib Eesti Vabariigi territooriumilt välja viia ainult ajutiselt riigiarhivaari loal. Kui tähendatud materjalideks on kohtutoimikud, on nende väljaviimiseks vaja Riigikohtu selleks volitatud kohtuniku nõusolekut.

[RT I 1998, 36, 552- jõust. 01.05.1998]

§ 13. Käesoleva seaduse sätete rikkumise korral kohaldatakse süüdlase suhtes vastavalt kas distsiplinaar-, haldus- või kriminaalvastutust.